

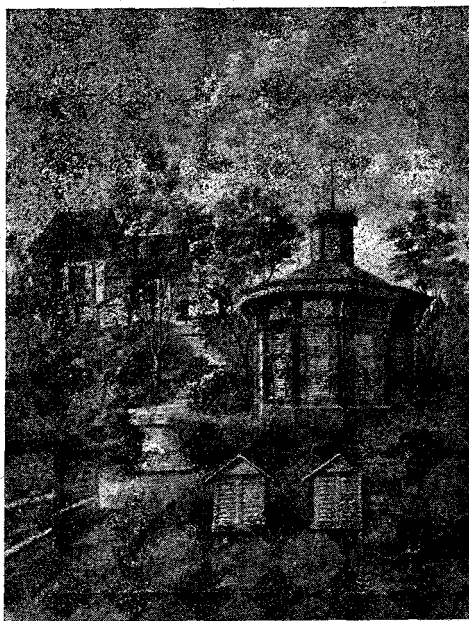
MÉHÉSZETI -KÖZLÖNY-

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYESÜLET SZAKLAPJA

XXIX. évf.
5. szám ::

== FELELŐS SZERKESZTŐ: ==
DR. VÁNYOLÓS MIKLÓS

Kolozsvár
1914. Május

Az egyesület méhtelege.

⌘ MEGJELNIK MINDEN HÓ ELEJÉN ⌘

Előfizetési ár: egy évre 4 K, félévre 2 K. Az erdélyrészi méhész-egyesület tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 K. A lap szellemi részén érdeklő közlemények a szerkesztő nevére: Kolozsvár, Deák Ferenc-u. 2. küldendők.

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négyzetcentiméter) 20 K, féloldal 10 K, negyedoldal 5 K. Egyesületi tagoknak és féléves hirdetőknél 10%-kal, egész éves hirdetőknél 15%-kal olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. Apróhirdetés szavankint 5 fillér. -:- Reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz, Kolozsvár, Mészáros-utca 3. sz., a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyll. pénztárnokhoz: Kolozsvár Bocskay-tér intézendők. -:- Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve. -:- A kéziratokat nem adja vissza a szerkesztőség.

Lapunk szenzációs kedvezményei!!

Nem kimélve a rendkívül nagy anyagi áldozatot, sikerült szerződéses viszonyt létesítenünk a 20 év óta fennálló, népszerű és az egész országban elterjedt „Háztartás” Magyar asszonyok Lapja kiadóhivatalával, melynek értelmében lapunk minden olvasója a „Háztartás”-t évi 12 korona előfizetési ár helyett 10 koronaért, félévi 6 korona előfizetési ár helyett 5 koronaért, negyedévi 3 korona előfizetési ár helyett 2 kor. 50 fillérért kapja. — Külön kedvezményét mindazon olvasóink, akik legalább félévre fizetnek elő a „Háztartás”-ra, minden ráfizetés nélkül, ingyen és bérmentve megkapják a „Háztartás Könyvtára” most megjelent husz kötetét. A „Háztartás” mindent felölel, ami az asszonyt érdekeli Dívat, Kézimunka, Hasznos tudnivalók, Gyermekszoba, Kertészet, Egészség, Szépség, Falusi major stb. stb. rovatai megfigyelésre méltó ezernyi tanácsokkal szolgálnak, Konyha rovata pedig rendkívül sok kipróbált ételreceptet tartalmaz. A Kürthy Emiline szerkesztésében kiváló gonddal szerkesztett dustartalmu illusztrált folyóirat havonta háromszor jelenik meg. Ingyenes mutatványszámot kívánatra készséggel küld a „Háztartás” kiadóhivatala, Budapest, II., Margit-körut 5/B. Az előfizetések lapunk kiadóhivatalába: Kolozsvár, Mészáros-u. 3. küldendők.

„Budapesti Miniatur Fényképészeti Vállalat” kolozsvári fiókjával a „Méhészeti Közlöny” kiadóhivatala a következő egyezséget kötötte:

Minden egyesületi tag igényt tarthat bármily beküldött kis fénykép után is egy életnagyságu fényképnagyításra, csupán a diszes papirkeretért (gravírozott passe-partout) és a retouchálásért kell 6 koronát fizetni. Ebből az összegből 1 K 50 fillér postabélyegekből a nagyítani kívánt képpel együtt az egylet főtitkárához (Dr. Balázs Ferenc Mészáros-utca 3. sz. Kolozsvár) küldendő. A kész nagyítás 4 K 50 fillér utánvétellel fog a nevezett cégtől megküldetni. A kép nagysága 55/68 cm és a beérkezéstől számított 21 nap alatt elkészül.

Mézpergetőim több kiállításon ki lettek tüntetve, bámulatos olcsóságuk mellett a legjobbak, legerősebbek és a legtartósabbak, a miről kezességet vállalok: Mézszűrő, méztartó bádogokat, mindennemű méhészeti eszközöket raktáron tartok s a legjutányosabb áron készítek, ugyszintén legjobb fajta gyümölcsszedőket is. :- Pontos kiszolgálás!

SAJLER GÉZA bádogos, Kolozsvár, Erzsébet-út.

Hogy fizet legjobban a méhészet?

Ugy, ha kaptár és eszközzükségleteinket, ugyszintén a többi méhészeti kellékeket a szigoruan szolid, jóhírnevű és már 29 év óta fennálló

Kühne Ferenc utóda

első magyar kereskedelmi méhtelepénél
Budapest, I., Attila-u. 99, szerezzük be.

Gazdagon illusztrált és sok ujdonságot tartalmazó, az 1914. évre szóló főárjegyzéke méhészeti utmutatóval együtt szivesen ingyen és bérmentve küldetik. ■ ■

Hutter Gerő utóda

első hazai gőz és villanyerőre berendezett mülépgyára
Kolozsvár. Jókai-utca 7. szám alatt.

Ajánlja a többszörösen arany-, ezüst-, bonzérémmel és diszoklevéllel kitüntetett és valódi tiszta méhviaszból készült, legkitünőbb minőségű, soha meg nem nyuló mülépeit bármily nagymennyiségben és adott méret szerinti nagyságban. Különként: Sárga viaszból 5 kor. Fehér viaszból 6 kor. 50 fill. Kézpénzért vásárol, vagy kész müléppel becserél tiszta valódi méhviaszot.

Tisztelettel: **Hutter Gerő**
utóda mülépgyáros. ■

Alondoni 1910. évi nemzetközi kiállításon aranyérem.

A bpesti 1910. évi 55. méhész-vándorgyűlés kiállításon bronzérem.

A kolozsvári 1910. évi gazdasági kiállításon diszoklevél, a kolozsvári 1912. évi országos méhészeti kiállításon aranyérem, a kolozsvári 1910. évi gazdasági termény kiállításon aranyérem.

Reményik L. és Fiai utódai

Deák András és Társa vas-nagykereskedés Kolozsvár

Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület ajánlatára a méhészethez legszükségesebb eszközöket, az alant felsorolt árakon tartunk raktáron:

1 drb. keretfogó csiszolt	2.20
1 „ horonytisztító	—,70
1 „ méhészkes	2.—
1 „ sejt fedelező kés	1.35
1 „ fenék tisztító	1.50
1 „ permetező	1.—
1 „ anyazárka	—,55
1 „ herefogó	2.75
1 „ füstölőkészülék	3.95
1 „ méhész-sapka	1.90
1 pár méhész-kezttyü	3.40
1 klg. mülép valódi sárgaviaszból	5.—
Fehér viaszból	6.50
1 5 klgmos postacsomag keret- léc felszabdalva	3.80
1 m ² . Hannemann rács	6.50

Sürgőnycim:

Reményik utódai.

Telefonszám 84.

Az Erdélyrészi Méhész-Egyesület elnökségénél az alábbi méhészeti eszközök, felszerelések, továbbá mülép és könyvek rendelhetők meg: Háromsoros orsz. méretű kaptár ára tagoknak 10 korona. Négyesoros orsz. méretű kaptár ára tagoknak 13 korona. Nem egyesületi tagoknak 2 koronávnál drágább. Mülép sárgaviaszból bármely méretű 1 klg, 5 korona. Mülép fehérviaszból bármely méretű 1 klg. 6.50 korona. Felszabdalt keretléc 5 kilogrammos postacsomagban 3 korona 60 fillér. „Erdély Méhészetének története című könyv ára 1 korona 20 fillér. „A méz ápológiája című könyv ára 1 korona 20 fillér. Pergetett méz 5 kilós bödönben 9 korona. — Készít az egyesület ezen kívül bármilyen rendszerű és nagyságu kaptárt előzetes megrendelésre megegyezés szerinti árban. A megrendelések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca 3. szám alá küldendők. — —

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYESÜLET SZAKKÖZLÖNYE.

— FELELŐS SZERKESZTŐ DR. VÁNYOLÓS MIKLÓS. —

KOLOZSVÁR, 1914. MÁJUS HÖ.

XXIX. ÉVFOLYAM. 5. SZÁM.

A pozsonyi vándorgyűlés és méhészeti kiállítás.

Igazgató választmányunk április hó 22-én tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy a német, osztrák és magyar méhészek 59-ik vándorgyűlésén Pozsonyban magát képviseltetni fogja, az ezzel kapcsolatosan rendezendő kiállításon részt vesz s tagjait is felkéri, hogy az egyesület zászlója, de saját nevük alatt mézkiüldeményükkel minél többen részt vegyenek.

Az egyesület a kiállítók díjazására két ezüst és két bronz érmet bocsát a kiállítási bizottság rendelkezésére.

Amint a mult számban is jeleztük, főképp méztermékünkkel kell a kiállításon részt vennünk.

Hogy azonban a kiállítóknak semmi kára vagy kiadása ne legyen, az egyesület a kiállítani szándékozó tagjainak egy-egy bödönt küld, melybe $4\frac{1}{2}$ kilogramm méz befér, a beküldött méznek az árát a kiállítás után az illető kiállítónak meg fogja küldeni s így egyéb áldozat nem hárul a kiállítóra, mint az, hogy a kiküldendő bödönt szép tiszta mézzel megtölti és azt bérmentve a kiállítás címére július 15-ig megküldi.

Kérjük tehát egyesületünk méhészkedő tagjait, ezt a kis fáradságot ne tagadják meg, minélfogva sziveskedjenek egy levelezőlapon az egyesület titkári hivatalához (Kolozsvár, Mészáros-u. 3. sz.) mielőbb bejelenteni, hogy mézes-bödönt küldjünk-e? A levelező-lapon kérjük a címet, lakhelyet és utolsó postát pontosan feltüntetni.

Az elnökség.

Néhai Bacskay Sámuel ref. esperes hagyatékából alábbi címen a következő művek rendelhetők meg:

Útmutatás a vereckei kettős kap-
tárnál való méhészkedésre . . . . . 80 fill. helyett 60 fill.
A méhészek hibái . . . . . 50 fill. helyett 40 fill.

Az ár postabélyegeken küldendő.

Bacskay Erzsébet Csap, (Ung vármegye).

A méhek rajzása.

Tudom, hogy lehet az olvasók között olyan, aki mindazokat, amit most elmondok, már régen tudta és tudja elméletben és gyakorlatban is, de hitem szerint sohasem árt, ha a régieket felfrissítjük s élénk emlékezetünkbe visszahozzuk.

Cikkem tárgya különösen azok előtt lehet érdekes, kik a méhészet iránt előszeretettel viseltetnek, akik tudják, hogy ez a parányi bogár, amely az embertől a szereteten kívül semmi egyebet nem vár, mily nagy hasznot hajt s mily uzsorás kamatot fizet a csekély gondozásért, amit reájuk kell fordítanunk.

Kiméljük tehát a méheket; mert aki méhet öl, a józan ész ellen vétkezik.

A méh a leghivebb barátja az embernek, egy korszakban jöttek a világra, elkísérték egymást minden éghajlat alá, együtt élnek ezredévek óta és egy korszak fogja őket a föld színéről elsöpörni, együtt kell meghalniok.

Mert ha azt a kérdést tesszük fel, hogy megélhetne-e az ember, ha a méhek kipusztulnának? bizonyos az, hogyha valamikor bekövetkezik az örök tél és a tavaszi verőfény többé ki nem csalja a méheket köpüikből, vagy a közeledő nap heve ki nem perzsel minden növényéletet és a méhek munkálkodásainak nem lesz tere a földön, közel lesz az idő akkor, hogy az embernek magának is el kell bucsuznia a haldokló bolygótól, melyet oly annyira magáénak tekint, mintha soha sem is kellene attól megválnia.

Ami pedig legcsodálatosabb az, hogy a méhek nem önmagukért, sem nem közvetlen a leszármazóikért, hanem egy eszme, a társadalom érdekében küzdenek, fáradoznak; holott e társadalom főnnállását tulajdonképpen a növényvilág követeli; maguknak a méheknek az életben semmi boldogságuk, azontul pedig semmi kilátásuk nincsen, születnek önkénytelen, élnek örömtelen, dolgoznak szüntelen, meghalnak jutalmazatlanul és elvegyülnek a föld porával nyomtalanul. És mégis napról-napra újra kezdik és folytatják a világ teremtése óta az idők végéig, amíg csak tavasz következik a télre s az ébredő természet munkába szólítja fáradhatatlan bajtársunkat, a csüggedést nem ismerő méhet.

I. *Mi az indító oka a rajzásnak?*

A méhek éppen úgy, mint más állatok, természetadta ösztönüket követve; igyekeznek úgy egyéni, mint társadalmi szaporodásra is.

Régen azt hitték, hogy a méh csak akkor rajzik, ha anya elveszett; ez azonban nem áll, ma már biztosan tudjuk, hogy az első rajokkal mindig az az anya jön ki, mellyel a család kitelelt s ha az anya el nem pusztul, éveken át kirajozhatik.

A rajzás azonban igen sokat függ az éghajlat, év és a helyi viszonyoktól; melegebb éghajlat alatt sokkal több a raj: hidegebb éghajlat alatt csak akkor rajzanak, ha bőven van amiből gyűjtsenek a méhek. Némely esztendőben annyi a raj, hogy alig birunk velük, máskor akár milyen gazdagok is legyenek, alig esik egy-kettő.

A rajzás sincs bizonyos időhöz kötve, általában akkor rajzanak, mikor az élelemnek legnagyobb bőségében vannak s ez hazánkban is annyira változó, hogy némely vidéken már áprilisben rajzanak, másutt csak júniusban kezdik s folytatják július végéig; különösen a mi vidékünkön ritkán kapunk május vége, június eleje előtt rajokat.

Az élelem túlbősége azonban korlátozza a rajzást, mert általában sokkal jobban rajzanak akkor a méhek, ha kora tavaszkor állandó mérsékelt melegük van, minek természetes oka az, hogy a rajzás különösen az egyéni szaporodástól függ s ha az élelem bőven van, akkor a munkás-sejteket mézzel tömik tele s így az egyéni szaporulat megcsappan s a rajzás vagy nagyon későre esik, vagy egészen el is marad. Miután a fiasításra legjobb a hig méz, így általában esős esztendőben meleg időjárással rendszeren jobban rajzanak a méhek; mert az esőzések miatti lassabban gyűjthetnek a élelemfélékkel a sejteket nem tölthetvén tele, több hely marad fenn a fiasításra s ha hébe-korba napos idők vannak, sok raj vonul ki. Ezek szerint a rajzásnak indító oka elsősorban minden bizonnyal a szaporodásra való törekvés.

Sokszor megtörténik, hogy a méhek megteszik a rajzásra való készüléket, különösen megkezdik a herefiasítást azelőtt, mielőtt annak bármi más közelebbi oka bekövetkezett volna. Azonban a méhek közönségesen még sem rajzanak addig, míg erősen fel nem szaporodtak s lakásuk beépítve, a sejtek élelmifélékkel s fiasítással megtöltve nincsenek, így a rajzás második okának a túlnépesedést kell elfogadnunk, mivel a helyszűke miatt tevékenységük meg van bénítva s így otthonukkal elégedetlenek.

Emellett bizonyít az is, hogy a kaptárokban sokkal kevesebb hajlandóságot tanusítanak a méhek a rajzásra s ha a kaptár megtoldásával tért nyújtunk nekik a munkára, a rajzást késleltetjük, sőt néha sikerül egészen azt meg is akadályozni.

Hanem ezen feltételhez nem ragaszkodnak egész szigorúan a méhek, néha kirajzanak anélkül, hogy lakásuk egészen be volna építve.

Harmadszor befolyással van a rajzásra a hőség, mivel a melegtartó, vagy a napos oldalakon álló kaptárok rendszerint hamarabb és többet rajzanak, mint a hideg, vagy hűvös helyen állók.

Sokan azt tartják, hogy csupán a hőség és a túlnépesedés az indító oka a rajzásnak s ha elegendő helyet adnánk nekik s egyszersmind gondoskodnánk a túlságos hőség levezetéséről, vissza lehetne őket tartani a rajzástól.

Ez azonban nem áll, mert sokszor lakásuk be van építve egészen s a hely szűke és a hőség elől menekülve, hetekig feküsznek kint a méhek, még sem rajzanak, sőt a lakás kibővítésével sem lehet a rajzást bizonyosan megakadályozni, mert amint tudjuk, rajoznak a szabadon tenyésző családok is, hol megszorulásról, vagy arról, hogy a hőségtől szenvednének, szó sem lehet.

Némelyek úgy vélekednek, hogy a rajzás tekintetében a herék döntenék s hogy a herefiasítás ösztönözné a rajzásra leginkább a méhekét; de ez sem áll, mert habár szabály szerint nem is szokták rajzani addig a méhek, míg lepecsételt herefiasításuk nincsen s ha gondosan ki is vágnók a herefiasítást, a rajzást még sem lehetne megakadályozni.

Néha pedig temérdek here van a kaptárban, mégsem rajzanak, máskor pedig rajt adnak olyan családok is, a melyben egytlenegy here sincsen, sőt megtörtént, hogy kivonult a raj, habár a családnak herefiasítása nem volt.

Kétségtelen tehát, hogy a rajzásnak indító oka más valami s ez nem egyéb, mint az anyák kölcsönös gyűlölete és megférhetetlensége.

Amint előbb elmondott okok által indítatva a rajzásra való készülődés folyamán anyabölcsőket alakítanak a méhek, az öreg anya mindjárt nem érzi magát biztonságban vetélytársainak közelében, nyugtalan lesz s kezd kikiváncozni otthonából, ami oly befolyással van a népségre, hogy napról-napra nyugtalanabb a tömeg, végre is a kirajzásban keres magának megnyugvást.

Az utórajoknál sokszor maga az anya indul elsőnek s a népe meg követi, bizonyára ez szolgáltat okot az előrajok kivonulására is, mert míg a kaptárban anyabölcsők nincsenek — legyenek bármilyenek a viszonyok — a rajzás bizonytalan, míg ellenkezőleg, ez az egy ok elég arra, hogy a raj kivonuljon, még ha semmi szándékot sem tanusítanak is arra a méhek; és ha végre a kaptárból

minden anyabölcsöt eltávolítunk, a rajzásnak gátat vetünk és így egyetlen család sem rajozhat.

Hogy mi utalja az anyabölcsök készítésére a méheket, a nézetek eltérők s szaktekintélyek sem tudják egész bizonyosan, hogy mi sugalmazza e tekintetben a méheket, de legvalószínűbb, hogy a családi szaporodásnak beléjük oltott ösztöne mellett, valamiféle elégedetlenség.

A méhészek között felmerült az a kérdés is, hogy vajjon az anya, vagy a munkások döntenek a raj elindulásában?

Többen azt tartják, hogy az mindig az anya magatartásától, különösen annak nyugtalanságától függ.

Néha azonban megtörténik, hogy a munkások indítják meg a rajzást s ha az anya előleges beleegyezését nem nyerték meg, megesik, hogy nem is csatlakozik a rajhoz s a kivonult munkások megint szegyenkezve kénytelenek visszahuzodni. Kirajozhatnak a méhek még akkor is, ha az anyjuk el van zárva, vagy ha egyáltalában nincs is. Valószínűbb, hogyha a rajzásra az anya nyugtalansága szolgáltatja is az okot, a raj megindulása fölött mégis a munkások határoznak, amelyek egyszersmind tájékozva vannak a külviszonyok iránt. Azonban kétségtelenül, szándékukat csak az anya előleges, vagy utólagos hozzájárulásával érvényesíthetik; sőt az utórajok megindulásánál gyakran megállapítható az előleges beleegyezés is, mert az első sorában, sőt néha legelsőnek, épen az anya hagyja el a lakást.

Némelyek azt is állítják, hogy ha az anya nem akar indulni, erőszakkal taszigálják ki az anyát a méhek.

Mások szerint, ha az anya vonakodnék, vagy bármi más oknál fogva nem képes a rajt követni, megölik s az első helyen kibujt anyával rajzanak ki; ebből annyi áll, hogyha a raj sokáig késik, az anya élete miatt alapos aggodalmaink lehetnek. Hogy az természetes halállal mult-e ki, vagy a munkások ölték-e meg, mivel a királyi bölcsöket talán megsemmisíteni akarta, vagy pedig — mi hihetőbb is — hogy az időközben a bölcsőjéből kiszállt fiatal anya szurta-e le, az nem bizonyos s nem is megállapítható.

Ha azonban a rajzás igen sokáig késik s ha a méhek kisebb, nagyobb része elpártol az anyától s a szomszéd kaptárokba szegődik s minek következtében annyit veszít a család, mintha egy rajt adott volna, nehogy azt higgyük, hogy a raj talán megugrott, mert az a szomszédnál már csendes otthonra talált.

Ha már a rendes körülmények között a család egyénileg annyira szaporodott, hogy a lakását egészen elfog-

lalta, a fentebbi okok következtében a társadalmi megosztás ösztöne is jelentkezik, mindjárt megkezdik a méhek, a hímek (herék) szaporítását, amit szintén a rajzásra való hajlandóság jelének tekinthetünk. Ez igen népes családnál már március vége felé, a kevésbé népeseknél április, a nagyon gyengéknél jóval később szokott bekövetkezni.

Ha a lakás nem volna még beépítve, lázas sietséggel igyekeznek azt kiépíteni s az anya is versenyt haladva a munkásokkal, rövid időn minden sejt tele van fiasítással és élelem-félékkel s a folyton szaporodó méheknek szűk lesz a hely s kisebb tömegekben kifeküsznek a röplyuk elé. Most ha az idő kedvez s az élelemben nincs hiány, a rajzásra való hajlandóság napról-napra nagyobb lesz s a hőségtől sokat szenvedő méhek egy jobb otthon után vágyva, elhatározzák a rajzást s kezdenek anyabölcsöket építeni.

Dacára annak, hogy minden családnak csak egy anyára van szüksége, a rajzásra készülő méhek mégis legalább 8—14 s az erős családok még jóval több anyabölcsőt alakítanak.

Az anyabölcsők számából azonban csak a rajzásra való hajlandóságra, de nem egyszersemind a rajok mennyiségére következtethetünk, mert több anyabölcsőt (5—6) építenek akkor is, midőn nem rajzásra, hanem anyaváltásra készülnek, pedig a rajzás eszköz ágában sincs. A több anyabölcső építését előrelátásból teszik, hogyha egyik-másiknak a kifejlődése nem sikerülne, — ami igen gyakran megtörténik — a család fenntartása mégis biztosítva legyen.

Az a lakított anyabölcsöket 5—6 nap alatt az anya beszotha petézni s míg a fiatal anyák fejlődnek, addig az öreg nyugodtan van s rendesen amíg legalább egy anyabölcsőt be nem boltoznak, a raj nem is szokott kivonulni, amint azonban egy bölcső befődeleztetett, az anya féltékenysége is fölébred s veszélyeztetve látva állását, az anyabölcsők megsemmisítésére törekszik. Ha az idő rosszra fordul, vagy valami más jön közbe ami a rajzást nem javasolja, akkor azt a méhek meg is tűrik, sőt még ők segítenek neki; s a bölcsők hamar kiürítettnek s így a rajzás a közel jövőre s néha az egész esztendőben is elmarad.

Ha azonban a viszonyok kedvezők maradnak, a méhek ragaszkodnak a rajzáshoz s oltalom alá veszik a bölcsöket, az anyát megakadályozzák a rombolásban, ennek következtében az anya napról-napra nyugtalanabb lesz, fut ide-oda, az élelem nem izlik, nem petézik, az anyá-

nak ezen kedélyállapota lázas izgatottságba hozza az egész népet, a hőség még nagyobb fokra hág, így a helyzet tartáhatatlan s a rajzásra való hajlam élelnebb s az ennek hódoló nép megfujja az indulót, amely nyugalmasabb családi kör megállapítására hívja fel a népséget.

(Vége köv.)

Májusi teendők.

Előkészületek a főhordásra, a fészek megbővítése, a mézkmra megnyitása, anyanevelők és műrajok készítése.

Ünnep a földön, ünnep az égben: a tavasz ünnepe! Virág a réten, virág a szívben: az öröm virága! Hogyne! Itt van a virágos május: vigan hordanak a méhek, telik a sejt, forog a pörgető maholnap.

1. Előkészületek a főhordásra.

Tegyünk meg minden előkészületet a főhordásra. A pörgetőt, pörgetéshez szükséges dolgokat szedjük rendbe. Készen legyenek, gondosan megtisztogatva, kitatarozva a tartalék-lépek; a sejtközfal (múlép) beraggatva a keretekbe, hogy mihelyt az akácvirág kicsattan, a repce, a rét virágozni kezd, azonnal berakhassuk a lépeket:

2. A fészek megbővítése.

Országos kaptároknál néhol még áprilisban, de legtöbb esetben májusban kell a kaptár megbővítését végezni. Azonban ez ne a régi és nemcsak károsnak, hanem egyenesen veszedelmesnek bizonyult tanítások szerint: két fiasításos lép közé helyezett üres léppel történjék, hanem a hiányzó kereteknek a fészek mögé való berakásával! De még helyesebb most és mindörökké az egyedül igaz és bölcs természet utmutatásának megfelelően: csak a fészek alá helyezett teljes keretsor útján, mint kaptárainnál, hol nincs sem kiteelés, sem betelelés, mert az összes keretek a kaptárookban telenek. Ezért a fészek bővítését is természetes módon: maga a család végzi. Éppen így boldogulhatunk a négysoros országosokkal, ha a két felső soron telettjük a családot! Avagy nem így van-e a természetes állapotoknál: faodvakban és kasokban? Mit árt az alatt levő ür a méheknek? Bizony, a méhészet hajdankorában nem ismertek költésrothadást, de nem is mesterkedtek! Ma szétszedjük a fiasítást, cukrozunk, szörpölünk és jajgatunk, hogy terjed a költésrothadás!

Éppen ilyen természetellenes fogás a herelépek kiküszöbölése. mert a nő- és himnem szaporitása fajfen-

tartási szükség. Szükség, hogy a legelső soron lévő keretek alján és oldalain legalább egy orsz. keretet kitevő herelép legyen. Ha nem volna, vágjuk ki a munkásjeleket és pótoljuk heresejtekkel.

Engen talán megmosolyognak a nagyképű »tudósok« ezen régi tanításomért, melynek már sok követője van, de figyeljék meg: az ilyen családok szorgalmasabbak, több és finomabb mézet gyűjtenek, a betegségek iránt több ellentállást tanusítanak, népesebbek, szebb anyákat nevelnek s ami fő: erőteljesebb nemzedék származik tőlük!

Helycsere, fiatal nép, vagy érett fiasítás által az élehetetlenek felerősítésével csak tetőzzük apáink hibáit, mert az ilyen való megosztás nem egyéb, mint mesterséges rajoztatás, mely már ezreknek megégette a kezét! Rossz orvos, aki csak a tüneteket s nem az okot, a bajt magát gyógyítja.

A gyöngeség csak tünet! A valódi ok az anya, vagy az élelmikészlet romlottsága, mely ezerféle variációt idézhet föl. Harmadik ok nincs — csak a rossz méhész maga lehet.

3. Anyanevelők készítése.

Mivel a harmadik évtől kezdve az anya petézése hanyatlak, a két évesnél idősebb anyákat ujítsuk még a következőleg: A legerősebb családot május havában, mi helyt herét nevelt, anyátlanítsuk meg (anyjával nyomban anyásítsunk egy anyahibás népet!) s ha az árva nép anyabölcsőket emelt, midőn azok erőfélben vannak (mint egy 10—12 nap múlva az anyaelvételtől számítva!), osszuk 2—3 anyanevelőre. Az így nyert és párzott anyákat 48 óráig fészekbe helyezve, kalitkába zárva, vagy két órai éheztetés után szabadon beadjuk az árva népnek. Gyöngge, vagy anyátlan családokkal sohase neveltesük az anyát, mert az tökéletes nem lesz. Ha a méhész a megelőző év május-junius havában igyekezett a szervi hibákban szenvedő hanyatló petezésű anyákat kicserélni — feltéve, ha az anya párzása tökéletes volt és a telelésnél átfázás, megázás stb. szerveire kiható veszedelem nem érte, — a felerősítés kétes értékű műveleteire kivételes esetben szorul.

4. A mézkamra megnyitása.

Ha főhordásig, vagy addig várunk (országosaknál) a mézür megnyitásával, amíg a méh fenn és lenn hemzseg az ablaknál, annál bizonyosabb a kirajzása is, mivel már a nagyfoku hő is anyabölcsők emelésére és megosztásra

készíti a családot; főleg olyan szerencsés vidéken, hol a repce korai legelőt, pörgetést ígér és a család rajt ad, még május havában.

Az Alföldön és hazánk déli fekvésű vidékein már május havában megkezdődik a rajzás, de a Felföldön június, július (sőt nem ritkán augusztus) a rajzás, főhordás és pörgetés ideje. A rajzás dereka nálunk is június-július hava.

A rajzást meg kell előznie a pörgetés; különben a rajokkal megy a méz jó része és több raj is jelentkezik, ha a család mézbőséget érez. A pörgetéssel ne várjunk addig, amíg a látható lépeket is teljesen bepecsételték. Hanem mielőtt a hátulsókat kezdik fődni, nyomban pörgethetünk; mert bizonyos, hogy beljebb már részben vagy teljesen fődött méz van. A megelőző évi mézet még májusban pörgessük ki, mert úgy is megjegecedik és kárba megy. Hadd hordjanak friss mézet! Azért vigyázzunk és ne zsaroljuk ki a méheket!

Amíg berakhatjuk a lépeket, hetenként kénezzük és mielőtt lehet, a vén lépeket adjuk be előbb, mert ezeket nagyobb szorgalommal igyekeznek megtölteni a méhek, mint a fiatalokat! Megfigyeltem, hogy a két fiatal lép közé helyezett öreg építményt azonnal, a világos lépeket csak azután hordták tele, ha már vén lép egyáltalán nem volt a mézürben, — még ha hátul is állottak azok. Aki nem rendelkeznék elegendő kiépített és műléptáblás keretekkel; leghátul, lehetőleg kiépített barna lép helyezzen, vagy sötétítse be az ablakot, mert a méh nem szereti a világosságot. Szakítsunk már egyszer azon régi, elavult tanítással, hogy a lépeket fokozatosan kell berakni, hanem egyszerre adjuk be az összes keretet a mézürbe, mert a méh nem szenved a gyakori háborgatást, mely ingerültté teszi és a hordásban is zavarja. Kaptáraim úgy teletnek, amint nyáron állanak, tehát itt nincs különösebb teendő; ha pedig kiszedtük volna fokozatosan alárajuk a keretet.

Ha túlnépes a család, az országosaknál fölösleges fiasításos keretet helyezni a mézürbe felcsalogatónak, mert a nép úgy is elfoglalja azt, sőt főhordásig se várunk a lép beadásával. A közepes családok mézürébe adhatunk egy erős családtól elvett fiasításos keretet is néppel együtt.

5. műrajkészítés.

Május volna a műrajkészítés ideje is, de műrajokkal ne vesződjünk! Tíz műraj sem ér fel egy természetes rajjal. Ez természetellenes dolog s a mi klímánk alatt

nem mindig megokolt és szükséges. Ha a család rajzásra készül, engedjük kirajzani, mert a rajzás természetes szükség; az ösztön visszafojtása legtöbbször megboszúlja magát: az erőlködés hiábavalónak bizonyul, idő és anyag (méz, himpor, lép, fiasítás stb.) veszteséget jelent. A lényeg pedig az, hogy kirajzás után a család természetes módon új anyát kapjon. Másként áll a dolog az utórajokkal. Sohasem a saját, hanem más családtól származó utórajt adjunk vissza a népnek, — ha több rajt nem akarunk. Bővebben következőleg. A múrajbarátok kedvéért a múrajkésztetés sokféle módja körül ismertetem a következőket:

Legelőbb is egy gondosan kitisztogatott kaptár fészkének felső keretsorába beakasztunk a homlokhoz két himporozó keretet. Aztán kikeressük egy erős család anyját s keretéstől együtt e két lép után helyezzük; következőleg pedig még legalább két darab mézes keretet akasztván be, az alsó sort üres keretekkel berakjuk. Az így elkészített 10 keretű kaptárba az összes fiasításos lépek népét be-seperjük, de nyomban vissza is adjuk (a régi sorrendben!) az árva családnak, melyhez a repülő nép visszatakarodik és új anyát nevel, az anyás népecske pedig lassan-lassan tovább fejlődik. Mivel azonban népe még nem kijáró, szükség 4—5 napig mézes vízzel itatni, mely célból az alsó üres lépbe öntünk némi vizet.

Hogyan kell a méhekkal bánni?

Írta: **Prónai Albert.**

Immár nagyon közel 30 évi praxis után elmondom az általam e téren tapasztaltakat az olvasó közönség okulására. Stief Ottó tisztelt méhésztársam azt mondja a Méhészeti Közlöny ez évi februári számában megjelent cikkében: »Dacára annak, hogy a méhek nem tudják megismerni gondozójukat, mégis tagadhatatlan az, hogy az emberhez hozzászoknak és hogy a velük való mindennapos foglalkozás őket mintegy megközelíthetőbbeké teszi.« Ez igaz; azonban bizonyos adott körülmények között bizony hiába a méhész minden ügyessége, mégis megszurkálják hébe-hóba a gazdájukat. Ennek a tünetnek számos oka lehet. Egy ilyen nagyon távoleső ok mindjárt az is, hogy a méhet mind e mai napig, dacára a letűnt számtalan évszázadnak teljesen megszelídíteni, egészen háziállattá tenni nem sikerült. Félvad állapotban élnek biz azok még manapság is!

Ez azonban nagyon helyes a mindenható bölcs ren-

delkezése folytán! De ne is sikerüljön soha, mert akkor vége lenne az egész okszerű méhészkedésnek! Ha már most magát a méhest tesszük vizsgálatunk tárgyává, akkor bizony sajnós, a rendes normális törzsek mellett vajmi gyakran, bár jóval kisebb számban találunk ugynevezett anyáttlan, illetve ályanyás törzseket. Ez utóbbiakra nézve az eddig érvényes divatos kezelésmód, az ilyeneket megtartani nem érdemes, meganyásítani nem lehet őket, mert az ályanyának fullánkja lévén, a beadott termékeny anyát leszurja.

Az ilyeneket, szétszedve a lépépitményüket, a méhestől bizonyos távolságra lesöpörve, a sejtekről fel kell osztlatni. Az ályanyás törzsekről azt írta pár évvel ezelőtt tisztelt méhésztársam: Szeremi Viktor, a Méhészeti Lapokban, hogy azok csak a kezelés kezdetén dühösek, később megjámiborúlnak. Ebben azonban alaposan téved fentnevezett méhésztársam!

Ugyanis valahány ályanyás családdal volt még dolgom, az mind kivétel nélkül eszeveszett dühvel támadta meg a kezelő méhészt a lesöprés alkalmával. Nem ért semmit a méhészsapka a fejen, továbbá a kezek bepólyázása, mert az ilyen méhek még a ruhám keresztül is szurkálják az embert! Tehát nemcsak a kezelés kezdetén dühösek. A rendes normális méhcsaládnak pedig az a szokása ha heteken át nem néz feléje senki, nem kezelik őket, akkor bizony elidegenkednek az embertől; boldogboldogtalant összeszurkálnak, ha valaki csak meg is mer előttük állani. A méhek dühét, amint mondják, a légköri villamosság is fokozza, kivált, ha nyugati szél fúj. Tény azonban és azt is tapasztaltam, mennél nagyobb a meleg, mennél dusabb a mézhordás, a méhek annál hajlandóbbak a szurkálásra. Ilyenkor a szurásuk is sokkal égetőbbek, fájdalmasabbak.

Mindeme körülményeknek nincs más magyarázata, hogy úgy a dus mézelés, valamint a meleg idő nagyban előmozdítja a méhméreg képződését. Arra is emlékszem, még 1897-ben történt meg velem Apátfalván, szegény atyám elhalálózása után nem egészen 1 évvel. Akkoriban kénytelen voltam családi gyászom miatt fekete kemény kalapban, gyász-szegéllyel járni. Ezt azután, vagyis a kemény kalapot a méhek nagy dühvel támadták meg.

Nem hiába mondja Neiszer György, hogy a méhek a rítkó színeket, mint az élénk vöröset és a feketét ki nem állhatják. Hogy akkoriban csakugyan a fekete kalapom volt a méhek feltűnő dühének az oka, azt igazolja ama tény is, mikor a fekete kalapot szalmakalappal cseréltem ki a méhek dühössége egészen lecsillapult. Hivat-

kozva a múlt év október és november havában megjelent cikkeimre, újra azt mondom: jókedvű, becsipett ember még a közelébe se menjen a méhesnek, mert a méhek ugyancsak alaposan össze fogják szurkálni.

(Vége köv.)

Mivel tartozik a méhésztársaságokkal szemben ?

Németből fordította **Stief Ottó**.

Fenti cím alatt egy közleményt olvasok a »Leipziger Illustr. Bienenzeitung«-ban, mely bizonyára minden méhésztársaságot érdekel.

Ugyanis arról van szó, hogy a méhésztársaságok igyekezzenek a méheseket úgy és olyan helyre felállítani, hogy a méhek szurásaik által a szomszéd lakóinál kellemetlenséget ne okozzanak, avagy az ott levő házi állatokban kárt ne tegyenek, szóval szemelött tartsák az erre nézve szükséges óvintézkedéseket.

Tudnivaló dolog, hogy némely egyéneknél a méh szurása oly nagymérvű kellemetlenséget, sőt magasfokú lázt is okoz, úgy, hogy az illető pár napig munkaképtelen is lesz, amit bizony nem mindenki visel el megfelelő kárpótlás nélkül. Az igaz, hogy a régebbi időkben a szomszédok sokkal jobb viszonyban éltek s így egy esetleges méhszurás fájdalmas következményeit egy kevés méznek ajándékozásával könnyen ki lehetett egyenlíteni, de sajnos. ezek a bizonyos barátságos jó viszony, békeszerető idők elmúltak s valószínű, hogy örökre. Most már az egymással a legjobb viszonyban élő szomszédok is erőlyesen kártérítést követelnek ilyen esetekben.

De ennél még sokkal kellemetlenebb az az eset, ha a méh szomszédnak valamelyes házi állatját szurja meg, mert bizony, ha például egy ló kap egy néhány szurást, igen gyakori az az eset, hogy az bele is pusztul. Az ilyen esetekben pedig nagyon ritka a dolognak békés elintézése, mert nem kicsiségről van szó.

A németországi méhészek a méhes építésénél ebből a szempontból tett óvintézkedéseiken kívül, még biztosító intézkedéseket is szerveztek erre a célra, ahol nagyon csekély díj mellett biztosítják magukat az esetleges ilyen természetű károk ellen.

A cikk írója arra nézve, illetőleg arra vonatkozólag figyelmezteti méhésztársait, hogy a biztosítás mellett ne mulasszák el a szükséges óvintézkedéseket megtenni, ami

pedig a következőkből áll: építse a méhészgazda méhesét, avagy helyezze el méhcsaládait a szomszédjától jó nagy távolságban, legalább 20 méterre s ha ez a telek szűk voltaért nem volna lehetséges, úgy akkor készítsen a szomszédja felől a méhállományának egy $2\frac{1}{2}$ —3 méter magas tömött deszkakerítést, esetleg ehelyett ültessen oda jó sűrűn közép- és magastörzsű gyümölcsfákat, mert mindkettő igen jó és biztos védőfal gyanánt fog szolgálni.

A méhek e védbástyák következtében kényszerítve lesznek kiröpüléseiket magasban megtenni s így a közvetlen szomszédságban biztosítva lesznek a szurások ellen. Hasonlóképpen kell eljárunk a méhcsaládainkkal való esetleges vándorlások alkalmával is, mert ha valamely virágos rétre visszük méheinket, ahol marhák és lovak stb. is legelnek, itt is ki leszünk téve az esetleges szurások által okozott kellemetlenségeknek.

A vándorlásokor elszállított méhcsaládokat a legjobb deszkakerítésű védbástyával ellátva elhelyezni.

A cikk írója azért hívja fel figyelmét a méhésztársainak erre a dologra, mert sok méhésznek e tekintetbeni hanyagsága következtében olyan gyakori a kártérités, hogy a megtérített károk kifizetése jóval meghaladja a biztosítás csekélységéből befolyt összegét. Példaképpen felemlíti, hogy az egyik ilyen biztosító intézetnél van körülbelül 26.000 méhész biztosítva és az évi díj 30 pfenning = 36 fillér, tehát nagyon csekély s volt már olyan esztendő is, hogy csak egy károsnak, kinek 4 lova pusztult el méhszurás következtében, az intézet 5300 márkát, vagyis 6720 koronát fizetett ki.

Az igaz, hogy magam még minálunk nem igen halottam nagyobb szabású ilyen természetű káros esetekről, de bizonyára fordultak már elő s úgy hiszem, hogy helyesen cselekszem, hogy kedves méhésztársaimnak e fontos dologra felhívom a figyelmét, hogy az ez irányban megtett kellő óvintézkedéseikkel az esetleges kellemetlenségeket és netaláni károkat elkerülhessék.

Különfélék.

A mákvirág és a méhek.

Amerikai lapokban többször történt említés arról a sajátságos esetről, hogy a méhek a mák virágjára szállottak, elkábulva hullanak a földre. Minden esetre érdekes egy ohioi méhész erre vonatkozó megfigyelése. A méheséhez közel eső mákos táblát tartotta szemmel s azt tapasztalta, hogy ahazatérő méhek, melyek a mák virágaira

szállottak, bizonyos időn túl leszédültek, úgy hogy a földön kerekén mindig talált elkábult méheket. A leesett és megszedült méhek azonban idő múltán kiheverték a mámort és estére mindig visszatértek a kaptárba. Amint a mákvirágokat levágta, a méhek rendszeren dolgoztak újra tovább s a mákony mérgező illata munkájukban nem zavarta. Ez az eset igen jó tanulság lehet minden méhésznek, hogy méheséhez közel lehetőleg mákot ne ültessen.

A méhészet, mint rendes tárgy a gazdasági iskolákban.

A »Közlöny« februári számában olvastuk az érdekes közleményt, mely elmondja, hogy Angliában, Stoffsordshierben a méhészet tanulását az elemi iskolákban kötelezővé tették s hét év óta rendszeres oktatásban részesítik a tanulókat a gyakorlati méhészet teendőiből. Ezzel kapcsolatosan nem lesz érdektelen feljegyeznünk azt sem, hogy Dowa államban az annesi gazdasági akadémia hallgatói rendes előadásokat hallgatnak a méhészet köréből. Hítenként négy órájuk van a méhészetből, amelyből egy elméleti, három pedig kísérleti. Ez utóbbi órákon különösen a méh anatómiájával, fiziológiájával, fejlődésével foglalkoznak, valamint az egyes méhfajok és azok betegségeinek tüzetes megismerésével.

Ezeket tudva, nem csodálkozhatunk, hogy az Egyesült Államok országai oly gyors lépéssel haladnak előre a méhészet terén. Akadémiáikról képzett támogatókat, értékes erőket kapnak. Amig mi még mindig ott tartunk, hogy bár csak barátokat szerezhetnénk a méhészetnek, addig ők már százaknak, ezreknek adnak kenyeret csupán ez uton. Törvényekkel biztosítják a méhész jogait és az ujabban hozott szigorú rendszabályok ugyancsak elveszik a kedvét a mézhamisítóknak. Szüntelen kísérleteikben arra törekednek, hogy kevesebb rajzással erősebb családokat hozzanak össze, melyeknek munkabírása is nagyobb legyen. A különböző fajokat keresztezik és ezáltal szívósabb, erősebb munkás anyagot teremtenek.

Méhek az idegen kaptárban.

Igen jól tudott dolog, hogy egy méhes méhei, illetve a különböző családjai idők folytán egyesítés, anyásítás s más rendkívüli eset következtében összekeverednek. Jelenleg azonban arról a vegyülési folyamatról szeretnék beszélni, amely egy méhes lakói közt normális viszonyok között is bekövetkezik. Ezzel arra is reá szeretnék és pedig igen nyomatékosan mutatni, hogy mekkora veszély fenyegeti az egész méhtelepet, ha csak egy kas lakói is betegedtek meg. A megfigyeléseket egy amerikai méhész végezte egy hatalmas telepen, melynek méhei legnagyobb

részt sötét színű Carniolan fajú családokból állottak s csak néhány kas volt köztük tiszta fajú, világos sárga színű itáliai. A méhtelep egyik felén huszonöt sötét színű család között állott a kaptárja egy aranyszínű itáliai családnak. Az itáliai faj, igen gyanakvó természetű, különösen a sötét színű méhekkel szemben. A méhész nagy csodálkozással tapasztalta mégis, hogy a szomszéd sötét színű méh között mind több és több sárga színű jelenik meg. Nem csak itt, hanem a többi családok között is, mintegy líz lépésre a kas két oldalától számítva, meg lehetett különböztetni a bevegült sárgákat a feketéktől. Nem érdektelen az a megfigyelés sem, hogy a két szomszédos kas közül egyik éppen olyan színre van festve, mint a kérdéses itáliai, míg a másik eltérő színű. Az egyező színű kaptár lakóinak egy negyede bevándorolt sárga, míg az eltérő színű kaptárban alig látunk közülök néhányat. Annál többet találunk azonban az eltérő színű kaptár mellettiben, mely tehát másodsomszédja a sárga családnak s ugyanolyan színre van festve, mint annak a kaptárja. Ez arra a következtetésre vezet, hogy a méhekre a kaptár színe befolyással van, amennyiben sokkal több vevült a nem tőszomszédos család közé, mint a különböző színű szomszédos kaptár lakói közé. A sárga színű méhek között is voltak láthatók bevegült sötét színűek, de nem olyan nagy számmal, mint a sárga a feketék között. Ez a tapasztalat különben maga után vonja azt a feltevésünket, hogy a sárga itáliai fajú méh nem tud oly biztosan haza találni, mint feketés színű testvére. Az amerikai méhészek éppen ezért szivesebben tartják a carniolan s más sötét fajú méheket, mert a tapasztalat arra tanította őket, hogy ezekből kevesebb pusztul el a hordás ideje alatt is, mint az itáliai gyengébb fajból.

Pályázati hirdetés.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület kolozsvári méhtelepén a m. kir. földmivelésügyi miniszter ur. öngyméltósága anyagi támogatása mellett földmives kisgazdák részére f. évben is június 3-tól 20-ig méhészeti tanfolyamot tart.

A tanfolyamra 20 hallgató vétetik fel. Minden hallgató napi 2 korona ellátási díjban részesül s a vasuti költség is meg lesz térítve.

Felhívjuk tehát a pályázni szándékozó földmives kisgazdákat, hogy kérvényeiket az Erdélyrészi Méhész Egyesület elnökségéhez címezve — az idő rövidségére való te-

kintettel — május hó 15-ig az egyesület elnökségéhez okvetlenül nyujtsák be.

Kolozsvár, 1914 április 20.

Az Erdélyrészi Méhész Egyesület elnöksége.

Szives tudásul.

Tagjainknak a következőket szives tudomására hozzuk:

1. Hutter Gerő múltépgyárát eladva, több múltépet nem szállít.

Megrendeléseiket tehát kérjük egyesületünk titkári hivatalához küldeni, honnan a kívánt múltépet azonnal expediálni fogják.

2. Bréver János kolozsvári kereskedő (Széchenyi-tér) az egyesület felhívására Facélia magot is tart; a megrendeléseket azonnal fogantatja.

3. A költésenyv elleni védekezésre igen jónak bizonyult a formalin pasztilla. Minden családhoz az aljdeszkára időnként 1—1 pasztillát be kell tenni. Kapható a Központi drogériában, Wesselényi Miklós-utca, Kolozsvár.

Eladó kiépitett keretek.

Eladok 400 drb. vegyes (here és munkás) építményü országos méretü keretet, drbját 30 fillérjével számítva. **Donáth Aladár.**

Ócska, de jól használható **kaptárokat, kasokat** olcsón **eladok.** Donáth Aladár Kolozsvár, Ferencz József-ut 81.

Örömsugár villan gondos méhész arcán,
Megtalálta végre! Évek hosszú során
Mit oly epedve várt. Kísérleti nyomán
Előállítja már — jó méhviaszból ám! —
Szállítja is folyton a **Ludwig'-múltépet**
Ritzman Lajos méhész. Kérjen árjegyzéket, melyet franko küld szét s abból

[rendelje meg
Méhészetbe vágó s az összes jó cikket.

RITZMANN LAJOS
Ókér. (Bácska) Fő-utca 399. sz.